

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.002.03.2020

Pan
Andrzej Łozowski
Wójt Gminy Łubowo

Łubowo 1
62-260 Łubowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/20/505 - Pomoc gmin w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży w czasie trwania epidemii COVID-19

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Łubowo, Łubowo 1, 62-260 Łubowo (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Łozowski, Wójt Gminy Łubowo od 21 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Skuteczność podejmowanych przez Gminę działań mających na celu ograniczenie niedożywienia dzieci i młodzieży w czasie trwania pandemii COVID-19
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2021 (do 24 lutego 2021 r.)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Aneta Kalinowska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/164/2020 z 17 grudnia 2020 r. (akta kontroli str. 1)

---

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Urząd zapewnił w latach 2019 i 2020 finansowanie i realizację zadań pomocowych w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież³ mieszkająca na terenie gminy Łubowo otrzymywała pomoc w zakresie dożywiania w związku z przyjęciem uchwałą Rady Gminy Łubowo⁴ (dalej: RG) programu osłonowego w tym zakresie i ustanowieniem wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023⁵ (dalej: Program). Wobec wskazania w przywołanej uchwale RG, że koordynatorem programu osłonowego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łubowie (dalej: GOPS lub Ośrodek) Urząd dysponował tylko częścią danych o zakresie i formach wsparcia udzielanego potrzebującym. Raportowanie przez Ośrodek informacji o zakresie udzielania wsparcia w obszarze dożywiania obejmowało przedkładanie RG rocznego sprawozdania z działalności GOPS oraz przekazywanie do Urzędu danych o charakterze finansowym, takich jak np.: kwoty wykorzystane na realizację Programu ze środków z dotacji i ze środków własnych gminy, czy łączne koszty realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania. W związku z ustaleniami kontroli przeprowadzonej równolegle w Ośrodku, NIK wskazuje na fakt nieskładania wniosków o pomoc w zakresie dożywiania w czasie wakacji, co może świadczyć o nieskuteczności stosowanego sposobu informowania mieszkańców gminy o możliwości ubiegania się o pomoc we wskazanym okresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Na terenie gminy Łubowo zadania własne gminy w zakresie spraw pomocy społecznej, w tym dożywianie dzieci i młodzieży⁶ realizowane były przez GOPS. Ze statutu Ośrodka⁷ wynikało, że do zadań tej jednostki organizacyjnej należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁸ (dalej: ups), a w szczególności: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z pomocy społecznej, rozpoznanie socjalnych potrzeb społecznych, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb, a także dożywianie dzieci. Zgodnie z obowiązującym statutem, organem zarządzającym i nadzorującym działalność Ośrodka był Wójt Gminy Łubowo.

(akta kontroli str. 4-8, 90)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W Uchwale Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. 2018.1007 ze zm.) wyróżniono jako adresatów pomocy w ramach modułu 1: a) dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej i b) uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej (dalej: uczniów).

⁴ Uchwała Rady Gminy Łubowo nr III/27/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego gminnego programu osłonowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023; dalej: Program osłonowy.

⁵ Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. 2018.1007 ze zm.)

⁶ Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dożywianie dzieci należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

⁷ Statut wprowadzony został uchwałą Rady Gminy Łubowo nr XIX/151/2016 z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łubowie.

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.

Wójt Gminy, działając na podstawie art. 110 ust. 7 ups, upoważnił⁹ Kierownika GOPS i jednego pracownika socjalnego do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy Łubowo.

(akta kontroli str. 10-11)

W obowiązującym w Urzędzie Gminy Łubowo Regulaminie Organizacyjnym¹⁰ Wójt nie określił zadań związanych z udzielaniem pomocy w zakresie dożywiania. Organ wykonawczy gminy nie uregulował również sposobu ustalania zapotrzebowania na środki z budżetu państwa przeznaczone na dożywianie, nie określił zasad prowadzenia nadzoru nad realizacją przez GOPS zadań w zakresie dożywiania ani monitorowania realizacji programów w zakresie dożywiania oraz przekazywania rocznej informacji w tej sprawie właściwemu wojewodzie. W Regulaminie, Wójt przypisał skarbnikowi – głównemu księgowemu budżetu gminy m.in. zadania dotyczące przygotowywania projektu budżetu, jego korekty i sprawozdawczości z zakresu finansów publicznych oraz kontroli jednostek organizacyjnych w zakresie rozliczania z budżetem, a także – w celu realizacji tych zadań – uprawnienia do żądania od jednostek organizacyjnych udzielenia niezbędnych informacji i wyjaśnień oraz wglądu do dokumentów i wycieczek będących źródłem tych wyjaśnień.

(akta kontroli str. 13-63)

Z wyjaśnień Wójta wynika, że w związku z epidemią COVID-19 w gminie nie wprowadzono dodatkowych rozwiązań mających na celu zapewnienie ciągłości lub intensyfikacji realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania.

(akta kontroli str. 68, 69)

Na stronach internetowych Urzędu zamieszczono informacje o tym, że Urząd przez cały czas trwania pandemii, bez przerwy, wykonuje pełen zakres zadań publicznych, realizując wszystkie sprawy leżące w kompetencji samorządu gminnego. Wskazano również na możliwość korzystania w tym okresie z usług GOPS.

W okresie objętym kontrolą nie zgłoszono żadnych skarg i wniosków dotyczących działania Urzędu lub Ośrodka w zakresie pomocy w dożywianiu.

(akta kontroli str. 68, 69)

W latach 2020-2021 Urząd nie był kontrolowany przez Wojewodę Wielkopolskiego (dalej: Wojewoda) w zakresie realizacji zadań dotyczących dożywiania.

(akta kontroli str. 68, 69)

2. W okresie objętym kontrolą, Gmina Łubowo skorzystała z możliwości aplikowania w rządowym programie „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2013. Na 2020 r. wnioskowano do Wojewody o przyznanie w ramach Programu dotacji celowej w wysokości 14.989 zł na dofinansowanie zadań, dla których przewidywano łączny koszt w kwocie 24.989 zł (kwota 10.000 zł miała pochodzić ze środków własnych gminy). We wniosku na rok 2021 podano kwotę dotacji 18 tys. zł i łączny koszt realizacji zadania 30 tys. (ze środków własnych gminy planowano wydatkować kwotę 12 tys. zł). Wojewoda przyznał Gminie na 2020 r. dotację celową w wysokości 14.989 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie zadań w zakresie dożywiania dzieci, uczniów oraz osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7

⁹ Upoważnienia z 30 kwietnia 2004 r. obowiązywały od 1 maja 2004 r.

¹⁰ W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Łubowo wprowadzony zarządzeniem Wójta Gminy Łubowo nr 1A/2017 z dnia 2 stycznia 2017 r., zmieniony zarządzeniem nr 44/2018 z dnia 3 grudnia 2018 r., a następnie Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Łubowo wprowadzony zarządzeniem nr 8/2020 z dnia 2 lutego 2020 r.

ups. Zgodnie z zawartą umową¹¹ dotacja została udzielona w ramach modułów 1 i 2 Programu¹² i była przeznaczona na wsparcie w formie: świadczeń niepieniężnych w postaci posiłku, świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności oraz świadczeń rzeczowych w postaci produktów żywnościowych osobom spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 ups¹³. Otrzymana dotacja została w 2020 r. wykorzystana w wysokości 14.988,40 zł, a na realizację zadań w ramach Programu wydatkowano ze środków własnych gminy kwotę 10.000,60 zł. W Urzędzie nie dysponowano danymi o liczbie osób objętych działaniami pomocowymi w zakresie dożywiania, ani o osiągniętych efektach realizacji zadań określonych w umowie – informacje w tym zakresie posiadał Kierownik Ośrodka. Wniosek o przystąpienie Gminy w roku budżetowym 2021 do Programu został złożony 7 stycznia 2021 r., jednak do zakończenia kontroli NIK umowa z Wojewodą w tym zakresie nie została zawarta.

(akta kontroli str. 68, 69, 93-125)

Ponadto, GOPS jako jednostka budżetowa Gminy, zawarł w 2020 r. umowę¹⁴ ze Związkiem Stowarzyszeń Wielkopolski Bank Żywności na realizację zadań z zakresu dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących. W ramach zawartej umowy Ośrodek otrzymał nieodpłatnie artykuły spożywcze, które następnie przekazał wytypowanym osobom. Pomoc żywnościowa mogła być przekazana do osób najbardziej potrzebujących, tj. osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria określone w art. 7 ups i których dochód nie przekraczał 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej.¹⁵ W 2020 r. dwukrotnie zrealizowano dystrybucję artykułów spożywczych:

- w maju przekazano potrzebującym 52 paczki żywnościowe o łącznej wadze ponad 1,5 tys. kg, w tym 14 paczek dla osób w wieku 15 lat lub poniżej,
- w lipcu przekazano potrzebującym 73 paczki żywnościowe o łącznej wadze ponad 1,1 tys. kg, w tym 25 paczek dla osób w wieku 15 lat lub poniżej.

(akta kontroli str.126-148)

3. Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że w latach 2020-2021 do Urzędu nie wpłynęły informacje od podmiotów zewnętrznych o możliwości aplikowania w programach mających na celu zapewnienie wsparcia w zakresie dożywiania. Z uwagi na brak zgłoszeń z Ośrodka o potrzebie pozyskania dodatkowych środków na dożywianie, w Urzędzie nie podejmowano z własnej inicjatywy działań w kierunku rozpoznania możliwości w tym zakresie.

(akta kontroli str. 68, 69)

W Urzędzie nie dysponowano danymi o liczbie osób objętych działaniami pomocowymi w latach objętych kontrolą, o strukturze wydatków na pomoc w zakresie dożywiania¹⁶, o ogólnej liczbie zasiłków celowych lub świadczenia

¹¹ Umowa Nr 103/PSD/2020 o przekazanie dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego w zakresie modułu 1 i modułu 2 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 z dnia 23 marca 2020 r., zmieniona aneksami z dnia 10 lipca i 2 października 2020 r.

¹² Zgodnie z Programem moduł 1 adresowany był do dzieci i młodzieży, moduł 2 – do osób dorosłych, a moduł 3 dotyczył organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

¹³ Były to kwoty: 1.052 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 792 zł dla osoby w rodzinie.

¹⁴ Umowa nr 52/52/POPŻ/2019 z dnia 11.05.2020 r. na realizację zadań z zakresu dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2019 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

¹⁵ Były to kwoty: 1.402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1.056 zł dla osoby w rodzinie.

¹⁶ Np. danych o średnim koszcie posiłków, kwotach zasiłków celowych, kosztów świadczeń rzeczowych o wartościach wydatkowanych na poszczególne formy pomocy

rzeczowego, ani o liczbie wydanych posiłków. Wójt Gminy podał, że dożywianie (w tym dzieci i młodzieży) realizowane było przez jednostkę budżetową Gminy (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łubowie), oraz że wszelkie dokumenty i dane dotyczące tego zadania posiada Ośrodek.

(akta kontroli str. 70-81, 90, 92, 124, 125)

Z wyjaśnień Wójta Gminy wynikało, że zadania pomocowe w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży realizowane były w formie posiłków, wydawanych w dniach zajęć szkolnych, a w pozostałych dniach (w tym np. w okresie wakacji, ferii zimowych) posiłków nie zapewniano, ponieważ GOPS po wnikliwej analizie stwierdził, że nie zachodzi taka potrzeba.

(akta kontroli str. 68, 69)

Wójt podał, że po wprowadzeniu zmienionych zasad organizacji nauczania, tj. nauki zdalnej lub hybrydowej w przypadku zamknięcia szkół w okresie od 16 marca 2020 r. do 19 czerwca 2020 r., posiłki realizowane dotąd w dwóch szkołach w formie drugiego śniadania zastąpiono paczkami żywnościowymi, które były przekazywane raz w tygodniu rodzicom dzieci korzystających ze wsparcia. Uczniowie Szkoły Podstawowej w Falkowie otrzymywali pomoc w formie paczek również w okresie od 26 października do 22 grudnia 2020 r. w związku z ponownym wprowadzeniem nauki zdalnej. Natomiast w przypadku uczniów Szkoły Podstawowej w Lednogórze, od 19 października 2020 r. zmianie uległa forma świadczonej pomocy w ramach Programu: dzieciom zapewniono gorący posiłek, który był odbierany przez rodziców z lokalu gastronomicznego i spożywany przez dziecko w domu. Po wprowadzeniu nauki zdalnej zasady te nie zmieniły się.

(akta kontroli str. 68, 69, 91, 208)

4. W okresie objętym kontrolą w gminie obowiązywała Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Łubowo na lata 2016-2026¹⁷. Zawarta w niej diagnoza wskazywała na kluczowe problemy związane ze sferą socjalną społeczności lokalnej, takie jak: bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność, uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W dokumencie nie wyodrębniono problematyki dotyczącej wsparcia dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie dożywiania, za wyjątkiem podania informacji o realizacji przez GOPS w 2015 roku rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

(akta kontroli str. 149-207)

5. Potrzeby finansowe na realizację na terenie gminy Łubowo zadań w zakresie dożywiania określone były w GOPS na etapie projektowania budżetu Gminy Łubowo, a następnie w grudniu lub w styczniu Kierownik Ośrodka sporządzała i przekazywała do Wojewody wnioski w sprawie przystąpienia w danym roku budżetowym do Programu, podając w nim m.in. przewidywany koszt realizacji zadania, wnioskowaną kwotę dotacji i wielkość środków własnych gminy. W budżecie na 2020 rok RG zaplanowała¹⁸ ze środków własnych w dziale 852 rozdziale 85230 wydatki na realizację zadań w zakresie pomocy w dożywianiu w wysokości 10 tys. zł. Po przyznaniu przez Wojewodę w ramach Programu dotacji w wysokości 14.989 zł plan wydatków został zwiększony do kwoty 24.989 zł¹⁹.

¹⁷ Zatwierdzona przez Radę Gminy Łubowo uchwałą Nr XXI/168/2016 z dnia 28 września 2016 r.

¹⁸ Uchwała Rady Gminy Łubowo nr XIV/127/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie uchwały budżetowej na 2020 r.

¹⁹ Zwiększenia planu wydatków na realizację zadań w zakresie dożywiania dokonano na podstawie uchwały Rady Gminy Łubowo nr XIX/169/2020 z dnia 25 sierpnia 2020 r. w sprawie zmiany uchwały budżetowej na 2020 r., oraz następujących zarządzeń Wójta Gminy Łubowo: nr 15/2020 z dnia 23 marca 2020 r. i nr 42/2020 z dnia 30 września 2020 r.

Ogółem w 2020 r. wydatki na realizację zadań pomocowych w obszarze dożywiania wyniosły 24.989 zł, w tym z otrzymanej dotacji wykorzystano kwotę 14.988,60 zł, a pozostałą kwotę (10.000,60 zł) wydatkowano ze środków własnych gminy. Kwoty te nie zmieniły się w porównaniu do roku 2019, w którym wydatkowano łącznie 24.986,80 zł, w tym 14.987,68 zł z dotacji i 9.999,12 zł ze środków własnych.

W budżecie na 2021 rok RG zaplanowała²⁰ w dziale 852 rozdziale 85230 wydatki na realizację zadań w zakresie pomocy w dożywianiu w wysokości 10 tys. zł, natomiast we wniosku w sprawie przystąpienia Gminy do Programu podano kwotę dotacji 18 tys. zł i łączny koszt realizacji zadania 30 tys.

(akta kontroli str. 68, 69, 93-109, 124, 125)

Wniosek złożony do Wojewody 20 grudnia 2019 r. stanowił podstawę do zawarcia 23 marca 2020 r. opisaną w punkcie 2 niniejszego wystąpienia umowy nr 103/PSD/2020 o przekazanie dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego w zakresie modułu 1 i modułu 2 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Z umowy wynikało m.in., że przewidywany koszt realizacji zadania wyniesie 24.989 zł, udział środków własnych wyniesie 10.000 zł, a dotacja została przyznana w kwocie 7.883,60 zł (stanowiącej 53% kwoty wnioskowanej). Strony postanowiły, że środki pochodzące z dotacji będą przekazywane na rachunek bankowy Gminy na podstawie potrzeb zgłaszanych w miesięcznych informacjach z wykorzystania środków finansowych przekazywanych w postaci sprawozdań w Centralnej Aplikacji Statystycznej. Z zawartego 10 lipca 2020 r. aneksu nr 1 do umowy wynikało, że Wojewoda zwiększył kwotę przyznanej Gminie dotacji do wysokości 10.257,90 zł, tj. o 2.374,30 zł. W aneksie nr 2, zawartym 2 października 2020 r., strony oświadczyły, że przewidywany koszt realizacji zadania wyniesie 24.990 zł, udział środków własnych wyniesie 10.001 zł, a kwota dotacji – 14.989 zł, tj. o 90% więcej niż w pierwotnie zawartej umowie. W 2020 r. Gmina nie wnioskowała o zwiększenie dotacji ponad kwotę zgłoszoną we wniosku.

(akta kontroli str. 110-123)

W 2020 r. środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego w zakresie programu „Posiłek w szkole i w domu” zostały przekazane na rachunek bankowy Gminy Łubowo w łącznej kwocie 14.989 zł. Pierwsza transza (w wysokości 5.255,73 zł) wpłynęła 7 kwietnia, a łącznie w pierwszym półroczu wpłynęła kwota 5.280,08 zł. Do końca października Gmina otrzymała środki w wysokości 10.000 zł (co stanowiło 67% przyznanej dotacji), a pozostałą kwotę (4.989 zł) otrzymała w grudniu. 30 grudnia 2020 r. z rachunku bankowego Gminy dokonano zwrotu do Wojewody kwoty 0,60 zł tytułem niewykorzystanych środków z dotacji.

(akta kontroli str. 209)

Realizowany na terenie gminy Łubowo program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 został ustanowiony uchwałą RG nr III/27/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r.²¹ W uchwale wskazano, że celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród mieszkańców gminy Łubowo, w szczególności wśród dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, a pomoc może być udzielana w formie: posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. RG postanowiła, że Program będzie realizowany przez Ośrodek we współpracy z innymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi Gminy (szkoły)

²⁰ Uchwała Rady Gminy Łubowo nr XXII/187/2020 z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie uchwały budżetowej na 2021 r.

²¹ Program został utworzony i przyjęty w związku z uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

oraz szkołami lub przedszkolami prowadzonymi przez inne samorządy gminne lub podmiotami prowadzącymi szkoły lub przedszkola niepubliczne, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu gminy Łubowo. Koordynatorem Programu ustanowiono GOPS w Łubowie.

(akta kontroli str. 68, 69, 210-213)

Rada Gminy Łubowo podwyższyła²² kryterium dochodowe uprawniające do udzielenia wsparcia w ramach Programu do poziomu 150% kwot ustalonych w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.²³

(akta kontroli str. 68, 69, 214, 215)

W związku z wprowadzeniem w Polsce w 2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii RG nie podejmowała żadnych uchwał związanych z problematyką dożywiania.

(akta kontroli str. 68, 69)

6. W latach 2020-2021 monitorowanie działań realizowanych w ramach Programu w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży oraz wypełnianie obowiązków sprawozdawczych odbywało się w Ośrodku. Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że w Urzędzie nie dysponowano danymi pozwalającymi na sporządzenie sprawozdań w tym zakresie, w tym na przygotowanie określonej w pkt. VII Programu rocznej informacji o realizacji Programu. Informacja ta była sporządzana w Ośrodku i przekazywana bezpośrednio do Wojewody.

Zakres i częstotliwość przekazywania z Ośrodka do Urzędu danych o realizacji zadań w zakresie dożywiania (w tym dzieci i młodzieży) nie zostały określone w żadnym dokumencie. Wójt Gminy wyjaśnił, że każdego roku GOPS przekazuje do Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Pomocy Społecznej informację o działalności Ośrodka, w której zawarte są dane o dożywianiu dzieci w szkołach, a ponadto na półrocze oraz na koniec roku Ośrodek przekazuje do Urzędu informacje o wykorzystaniu na dożywianie środków własnych gminy i środków z dotacji. Źródło danych o charakterze finansowym stanowiły też miesięczne sprawozdania RB-28S z wykonania planu wydatków budżetowych Ośrodka. Wójt wyjaśnił, że nadzór wójta nad realizacją zadań w zakresie dożywiania polegał na zatwierdzeniu rocznego rozliczenia wydatkowanych środków z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, które przekazywano do Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Rozliczenie zawierało następujące dane: łączny koszt realizacji zadania, kwota środków otrzymanych od Wojewody i wykorzystanych, kwota środków własnych wydatkowanych na realizację zadania, kwota zwrócona do budżetu Wojewody, udział procentowy środków własnych oraz kwoty wydatkowane z dotacji na zadania w poszczególnych modułach.

(akta kontroli str. 68-81, 124, 125)

W Urzędzie dysponowano danymi o podmiotach realizujących zadania w obszarze dożywiania dzieci i młodzieży i formach udzielanej pomocy, jednak informacje o liczbie osób korzystających ze wsparcia, czy kosztach ogólnych i jednostkowych świadczeń udzielanych w tym zakresie dostępne były tylko w Ośrodku. Również sprawy związane z rozliczeniem z podmiotami świadczącymi pomoc w zakresie dożywiania były prowadzone w Ośrodku, a Wójt Gminy nie sprawował nadzoru nad realizacją przez placówki oświatowe zadań pomocowych. W wyjaśnieniach Wójt

²² Uchwała Rady Gminy Łubowo nr III/28/2019 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do udzielenia wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

²³ Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje: 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701 zł, 2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł.

wskazał, że zadania te nadzorowane były przez GOPS, który nie zgłaszał żadnych problemów, dlatego w Ośrodku dostępna jest cała dokumentacja dotycząca dożywiania oraz współpracy z placówkami oświatowymi. Również wszelkie płatności związane z dożywianiem realizowane były z rachunku GOPS.

(akta kontroli str. 68, 69)

Zgodnie z obowiązującym statutem GOPS Wójt Gminy był organem zarządzającym i nadzorującym działalność tej jednostki, przy czym dokument ten nie określał zakresu przypisanych wójtowi zadań nadzorczych, jednocześnie wskazując, że nadzór merytoryczny nad GOPS należy do wojewody. Zgodnie z kolei z art. 110 ust. 3 ups ośrodek pomocy społecznej, wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta.

W powyższym kontekście, NIK wskazuje na to, że z ustaleń kontroli przeprowadzonej równoległe w GOPS wynikało, iż dane w sprawozdaniu z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2020 r. zaprezentowano w sposób nierzetelny w zakresie m.in. formy zapewnionych posiłków, liczby posiłków, kosztów ogólnych i jednostkowych posiłków, kosztów dowozu posiłków. NIK stwierdziła również, że Kierownik GOPS nie złożyła Radzie Gminy Łubowo w 2020 r. rocznego sprawozdania z działalności Ośrodka za 2019 r., do czego była zobowiązana na podstawie art. 110 ust. 9 ups. Stwierdzono również formalne nieprawidłowości polegające na nieoznaczeniu Wójta Gminy Łubowo jako organu administracji publicznej wydającego decyzje w sprawie przyznania pomocy w zakresie dożywiania oraz niepodjęciu w Ośrodku działań w celu zmiany treści decyzji w sprawie przyznania pomocy w sytuacji, gdy realizacja świadczeń w sposób określony w decyzjach była ze względów obiektywnych niemożliwa. Ponadto, zdaniem NIK fakt niezłożenia wniosków w zakresie dożywiania na czas ferii letnich może świadczyć o nieskuteczności stosowanego sposobu informowania przez GOPS mieszkańców gminy o możliwości ubiegania się o pomoc w obszarze dożywiania także we wskazanym okresie. Szczegółowe ustalenia w tym zakresie zostały przedstawione w odrębnym wystąpieniu pokontrolnym NIK wystosowanym do Kierownika GOPS.

(dowód: akta kontroli str. 216-236)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 26 lutego 2021 r.

Kontroler
Aneta Kalinowska
Inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
Z up. Grzegorz Malesiński
p.o. Wicedyrektora

.....
podpis